

Čo by si priali v roku 2018 žiadatelia o priame podpory?

Žiadateľov o priame podpory pre rok 2018 bude pravdepodobne 19 000, pričom nových žiadateľov, ktorí budú podávať žiadosti v elektronickej podobe bude asi 13 000. Znamená to riziko, ktoré môže ohroziť vyplácania podpôr za rok 2018, a preto si dovoľujeme navrhnúť niekoľko priorít, ktoré by malo rezortné ministerstvo zvážiť.

V prvom rade ide o poskytovanie zálohových platieb na jednotnú platbu na plochu (SAPS). V podmienkach Slovenskej republiky nie sú poskytované zálohové platby na SAPS. Česká republika v roku 2017 od začiatku novembra vypláca zálohu na SAPS vo výške 70 % z celkovej obálky SAPS. Poskytovaním zálohových platieb by sa výrazne pomohlo znížiť ťažkú situáciu v niektorých sektoroch poľnohospodárskej výroby a pri extrémnych výkyvoch počasia. Práve tieto princípy pri poskytovaní zálohových platieb využíva napríklad Česká republika, ktorá zálohové platby na SAPS poskytovala aj v rokoch 2012 - 2016. Zálohové platby na SAPS boli v roku 2016 okrem Českej republiky vyplácané aj v Litve, Lotyšsku, Maďarsku, Poľsku, Rumunsku. Zálohové platby na priame podpory dlhodobo poskytuje Rakúsko. Nariadenie Komisie (čl. 75, ods. 1, 3. pododsek Nariadenia Komisie č. 1306/2013) uvádza poskytovanie preddavkov. Nepopisuje chybovosť. Ak sa zistí chybovosť, platobná agentúra disponuje postupmi na vymáhanie neoprávnených platieb.

Potrebné je aj naďalej zvážiť možnosť v zmysle článku 17 ods. 3 písm. b) nariadenia Komisie č. 809/2014 predkladať žiadosť o priamu platbu v papierovej forme formuláru a papierovej forme grafického materiálu. Stav, kedy približne 13 000 nových žiadateľov podá žiadosť o priamu platbu v elektronickej podobe, môže spôsobiť kolaps. Dôležité je tiež skvalitňovať podklady, ktoré dostávajú žiadatelia o podpory (mapové podklady z registra pôdnych blokov LPIS, informácie o hospodárskych zvieratách vedené v CEHZ) od príslušných inštitúcií.

Pre žiadateľov o priame podpory by sa mala ukončiť aktualizácia LPIS v kalendárnom roku k určitému dátumu, napr. k 31.10., keď sú už poľné práce pre daný rok ukončené a pre daný kalendárny rok sa už stav hospodárenia a hranice nemenia, nakoľko je už ukončený zber letných aj

jesenných plodín ako aj výsev ozimných plodín. Zároveň už nie sú pri zmene hraníc kontrolovateľné plodiny a hranice porastov, nakoľko mohli byť zmenené.

Potreba systémovo riešiť blokovanie vyplácania platieb a viacnásobné deklarácie

V prípade nezrovnalostí v oblasti pôdy by sa nemali blokovať žiadatelia na celej výmere, ale len na tej výmere, na ktorej je problém. Znamená to, že pre problémy napr. na jednom hektári by nemala byť blokovaná celá žiadosť napr. štyritisíc hektárového podniku. Rovnako by sa nemali blokovať ani žiadatelia, ktorí nemajú kontrolu, ale sú na diele so žiadateľom, ktorý má kontrolu na mieste. V prípade potreby by sa neoprávnené vyplatená platba vymáhala. Prípadne by sa nastavil systém riešenia týchto situácií za účelom neblokovania žiadateľov, ktorí problém nespôsobili a na ich žiadosti nie je žiadna nezrovnalosť. Situácia sa vyhrotila v roku 2017, keď bolo zablokovaných množstvo žiadateľov.

Z hľadiska legislatívy by sa pre žiadateľov malo legislatívne a technicky systémovo nastaviť postihovanie umelo vytvorených podmienok (§ 14 ods. 9 NV SR č. 342/2014 v zmysle čl. 60 NK 1306/2013). Tento stav sa na Slovensku vôbec neriešil a práve SR má s tým veľké problémy, keď jeden žiadateľ blokuje niekedy 40 iných žiadateľov. Stáva sa, že „žiadateľ“, ktorý na pôde ne hospodári, nikoho nezamestnáva, nemá stroje ani živočíšnu výrobu a niekedy sa ani netají tým, že ani nemá záujem na pôde hospodáriť, zablokuje žiadateľa, ktorý hospodári na pôde, chová zvieratá a dlhodobo zamestnáva napr. 50 zamestnancov. Naším cieľom je, aby boli sankcionovaní „žiadatelia“, ktorí na pôde ne hospodária a žiadosť o platbu podávajú so snahou zablokovať iného žiadateľa/žiadateľov. Žiadateľ, ktorý koná s úmyslom poškodiť iného, by mal byť sankcionovaný a systém by mal byť nastavený nielen represívne, ale aj preventívne. Okolité krajiny tento problém evidujú v minimálnej miere.

Pre žiadateľov o priame podpory je dôležité legislatívne a technicky systémovo riešiť viacnásobné deklarácie. Tento problém existuje vo všetkých regiónoch Slovenska. V niektorých prípadoch je možné považovať ho za novodobé výpalníctvo. Okolité krajiny poznajú tento problém v minimálnej

miere.

Kapacita a funkčnosť serverov na prijímanie žiadosti o podporu

Ďalšia priorita sa týka zvýšenia kapacity serverov PPA, MPRVSR, VÚPOP a zabezpečiť bezchybnú funkčnosť GSAA, LPIS a ostatných informačných systémov pre administráciu podpôr. Ak budú v roku 2018 pretrvávajú problémy s prácou v GSAA, domnievame sa, že možným riešením vzniknutého časového sklzu by bol posun posledného termínu podávania jednotných žiadostí bez sankcionovania žiadateľov, pričom by týmto úkonom nemalo dôjsť k posunu termínu vyplácania priamych platieb za rok 2018 ešte v roku 2018. Ďalším riešením je odovzdávanie žiadostí do termínu určeného legislatívou, bez grafických príloh a následné doplnenie žiadostí bez sankcionovania žiadateľov. Potrebné je tiež zvýšiť počet kontrolórov PPA vykonávajúcich kontrolu priamych podpôr za účelom zabezpečenia včasného výkonu kontrol tak, aby maximum kontrol bolo vykonaných v období, kedy sú jednotlivé podmienky kontrolovateľné.

Informovanie a vzdelávanie žiadateľov o podpory

Nemenej dôležité je zabezpečiť vzdelávanie, informovanie žiadateľov o podmienkach poskytovania podpôr a základných problémov so zastúpením vo všetkých regiónoch Slovenska. Zo strany žiadateľov je prioritou poznať, priebežne študovať a plniť podmienky žiadateľa. Veľký význam má aj zverejňovanie informácie na webovom sídle MPRVSR, ktoré podmienky žiadateľa o priame platby sú najviac porušované, a to s návodom, akým spôsobom týmto sankciám zo strany žiadateľa predchádzať. Pomocou pre žiadateľov by bolo tiež zverejňovať na webovej stránke MPRV SR a ďalších príslušných inštitúcií metodické pokyny pre výkon kontrol administratívnych a terénnych alebo ich skrátené verzie, s cieľom predchádzať problémom s poskytovaním priamych platieb. Žiadatelia by privítali vydávanie príručky pre žiadateľov o priame platby, alebo pre poradcov pre žiadateľov. Nemáme na mysli Príručku pre žiadateľa o priame podpory (Návod na vyplňanie formulárov). Myslíme tým príručku, ktorá by obsahovala praktické vysvetlenia znenia jednotlivých podmienok, vrátane uvedenia príkladov dodržania, porušenia podmienok, vrátane obrazovej

dokumentácie.